

ZPRÁVODAJ

OBCE ČIKOV
2008

OD ROKU 1368

Vážení a milí spoluobčané

Sychravé, mrazivé počasí a sníh nám v tom celoročním spěchu připomněly, že se blíží svátky vánoční a konec roku. Jsou to pro mnohé z nás dny, kdy v našich domácnostech zavládne radostná pohoda, pocit štěstí, klidu, vzájemného porozumění a lásky, kdy bychom si měli najít více času myslet na své blízké i vzdálenější příbuzné, přátele i kamarády.

Nový rok je vždy důvodem k zamyšlení, k nasměrování nového z pravidla zdravějšího způsobu života, nových předsevzetí a samozřejmě nových nadějí. Průběh roku většinu těchto záměrů změní a proto se poohlédneme po roce, který už je pro všechny z nás minulostí.

V dubnu letošního roku jsme po vleklých jednáních konečně dostali ze státního fondu životního prostředí dotaci na opravu Ratnovského rybníku. Ve výběrovém řízení, které provedla autorizovaná firma Investing Třebíč s.r.o, byla vybrána jako zhotovitel firma SOFI stav, s.r.o. Staveniště bylo předáno koncem srpna, v současné době je dílo hotové, po odsouhlasení prací projektovým manažerem se začne napouštět a během měsíce proběhne kolaudace. Pamětní deska, která bude připevněna na stavidle, je na další straně tohoto zpravodaje. Při této akci se vyčistil a odbahnil rybníček za Pálenskými.

Návrh územního plánu byl předán ing. arch. Šilhavou zastupitelstvu v říjnu, přesto že se na tomto intenzivně pracovalo po celý rok, došlo ke zdržení, proto veřejné projednávání bude začátkem příštího roku. Náklady na pořízení tohoto plánu byly vyčísleny na 180 000,- Kč, podařila se získat dotace z kraje Vysočina na 120 000,- Kč.

Na víceúčelové hřiště byl vypracován projekt, vydáno stavební povolení a žádost o dotace z Programu rozvoje venkova byla předána v dostatečném časovém předstihu na regionální odbor státního intervenčního fondu v Brně, na výsledek si počkáme do února příštího roku.

V kulturním domě se podařila výměna zbytku stávajících oken za plastové, akce byla rozdělena na dvě etapy, na první byla dotace 120 000,- Kč, druhou si obec hradila sama, celková částka činila 386 000,- Kč.

Z rozpracovaných akcí bych chtěl vzpomenout zpracovávání projektu odbahnění rybníku „Bejkovec“ na bělinském potoce a vytvoření stavebních míst v lokalitě naproti kulturnímu domu.

Přeji všem, aby rok 2009 byl rokem plným zdraví, lásky a pohody, bez hádek, starostí a nedorozumění. Jen to nejlepší přeje za vedení obce starosta.

Obsah:

Evidence obyvatel	3
Sbor dobrovolných hasičů v Číkově	5
Obecní lesy	6
Pamětní deska k Ratnovskému rybníku	8
Pozvánka na Myslivecký ples	9
Něco z brněnského hasičského hantecu	9
Něco dobrého na Silvestra.....	11
Myšlenky a citáty největších z Čechů	11
Máte doma žrouta energie?	13
Zimní tradice	14
Obrazem	18

Evidence obyvatel

Přehled pohybu obyvatel v obci Číkov od roku 2004 do roku 2008

Rok	Narození	Úmrtí	Přistěhovaní	Odstěhovaní	Stav k 31.12.
2004	1	0	4	4	225
2005	1	2	3	7	220
2006	0	1	0	3	216
2007	1	3	0	4	210
2008	1	3	2	7	203

??!!!..... a zase je nás méně.....!!!??

Věkové složení obce

Věk	Muži	Ženy	Celkem
0	1	1	2
1 - 5	3	2	5
6 - 10	3	5	8
11 - 15	10	4	14
16 - 20	9	8	17
21 - 25	6	6	12
26 - 30	3	2	5
31 - 35	7	7	14
36 - 40	7	12	19
41 - 45	8	4	12
46 - 50	9	9	18
51 - 55	5	4	9
56 - 60	3	4	7
61 - 65	13	14	27
66 - 70	3	9	12
71 - 75	6	5	11
76 - 80	3	4	7
81 - 85	1	2	3
86 - 90	0	1	1
Celkem	100	103	203
Průměrný věk	40,7	43,93	42,35

Sňatek:

Jitka Coufalová se provdala za Vlastimila Grubera a Helena Rybníčková za Andreje Rakovnického

V řadě gratulantů přejeme Vám maličko, v manželství ať Vám slouží zdraví, láska, štěstíčko

Odstěhovali se:

Vlastimil Gruber, Jitka Gruberová, Hana Sússová, Magda Holíková, Vítězslav Holík, Marie Holíková, Václav Polák

Narodila se:

Daniela Odehnalová

*Dobří rodiče dávají svým dětem kořeny a křídla.
Kořeny proto, aby věděly, kde jsou doma,
A křídla proto, aby mohly odletět
a vyzkoušet si to, co se naučily.*

B. Youngsová

Zemřeli:

František Nevrtal
Oldřiška Kličníková
Bohumil Komínek

*A nikdo nemůže srp času odvrátit,
Jen v dětech budeš mu navzdor-
Ač mrtev – žít.*

W. Shakespeare

Čest jejich památce.

Jubilea v roce 2008 :

	narozen/a	jubileum	č.p.	
Dufek Antonín	4.5.1948	60	35	
Klímová Marta	14.12.1948	60	20	
Komínková Emilie	22.5.1943	65	46	
Baštář Jan	3.7.1943	65	23	<i>Život Vám píše zas o rok víc,</i>
Sladká Jana	11.7.1943	65	10	<i>slovíčkem psaným, chtěla bych Vám říct,</i>
Nevrtal František	16.12.1943	65	65	<i>žijte podle svého, mějte pevné zdraví,</i>
Komínková Anežka	28.6.1938	70	61	<i>a svátek oslavte tak jak se slaví,</i>
Pokorný Karel	21.1.1933	75	39	<i>popíjejte víno, písničku zpívejte,</i>
Vlčková Libuše	24.5.1933	75	17	<i>s veselou tváří na svět se dívejte.</i>
Komínek František	25.11.1933	75	61	
Osobová Zdeňka	4.6.1928	80	26	

Mnoho štěstí v kouzlu vánoc, v záři světél stromečku,
ať zdraví, láska a klid, zavítají i do Vašeho domečku.

Lásku, radost na Vánoce, také štěstí v novém roce.

Ať Vás láska stále hřeje, z upřímného srdce přeje

Marie Gruberová

Sbor dobrovolných hasičů v Čikově

Dovolte mi nejdřív vzpomenout za náš sbor na dlouholeté hasiče, kteří tento rok navždy opustili naše řady, pana Bohuslava Komínka a Františka Nevrtala.

Náš sbor dobrovolných hasičů má ke konci roku 34 členů. Musím vyzdvihnout účast mladých hasičů ve Žďárské lize, kluci se dali dohromady, poctivě trénovali a nevynechali jedinou soutěž. Mimo ligy se ještě zúčastnili 1.června Stokláskova memoriálu v Tasově (6.místo z deseti startujících , čas 20,69 sekund), 21.6. okrskové soutěže v Jasenici (2. místo), soutěže o Pohár starostky obce v Hluboké 16.8. a Ocmaňské osmičky. Požádal jsem Ondřeje Lukeše, aby zpracoval písemně účast družstva ve Žďárské lize a můžete si jeho zhodnocení přečíst sami.

Proto mě osobně mrzí, že někteří mladí hasiči dosud nepochopili, že hasička není výčepní místnost, místo aby byli rádi, že mají klubovnu, posilují v ní jinak a o pořádku se mluvit vůbec nedá. Vícekrát jsme jim domlouvali, ale bezvysledně. A tak nebudou mít do hasičky sami přístup.

V březnu jsme se pustili do úklidu silnic po zimních posypech, v dubnu provedli sběr kovového odpadu, v květnu mladí hasiči pomohli v obecním lese odklízet klestí po vichřici Emě a v červnu uspořádali na hřišti nohejbal. Tradičně jsme pomáhali zajišťovat automobilovou soutěž Horáckou Rally.

Přeji Vám všem klidné prožití vánočních svátků a hodně zdraví a sil do dalších let.

Ivan Ležovič

Zhodnocení našeho vystoupení na Žďárské lize 2008

Do této sezony jsme šli s vidinou, že by nadcházející sezona mohla dopadnou poněkud lépe, než sezona minulá, pokud se tak vůbec dá popsat náš loňský rok, co se týče požárního sportu. Ambice nám nechyběly už z několika důvodů. Přes zimu, se totiž podařilo získat PS 12 od kraje, za což vděčíme Kamilu Musilovi. Po získání a převedení mašiny, se naše stará mašina mohla dát na předělaní k p. Milostnému do Čechtína a když bylo vše připraveno, tak jsme poslední týden v dubnu začali trénovat na nové mašině PS 19. Zvyknutí na tento nový stroj nebylo vůbec jednoduché, než jsme začali dělat výstřiky pod 20 sekund chvíli to trvalo a na noční závody do Velkého Meziříčí jsme jeli s tím, že chceme dát čas kolem 20ti sekund. Nervozita ovšem udělala své a včasné nezapojení proudnice na levém proudu stačilo na čas 35.90s. My však byli spokojeni, protože jsme věděli, že to půjde. Další závod se konal hned týden po Velkém Meziříčí a to v Litavě. Po nezdaru na prvních závodech jsem přešel na spojení obou spojů na základně. Nicméně výsledek byl takový, že jsem měl opět problémy se zapojením proudnice a čas 22.61(PP 20.67) stačil na 22.místo. Začátek sezony se nám (víceméně mně) moc nezdařil, ale napravit jsme to mohli o dva týdny později v Netíně. Krásně rozběhnutý útok nám však překazilo prasknutí céček na každém proudu, takže N a 16 místo. Začali jsme si myslet, že nám to není přáno. Po tomto zklamání kdy selhala technika, jsme věděli, že už potřebujeme udělat kvalitní výsledek. Proto jsme začali trénovat třikrát i čtyřikrát týdně. Rychlost jsme museli trénovat také, protože jsme v předu stále nestíhali. Voda z mašiny šla po domluvě nejdříve za 9,5s. Za 9,5 šla i v Maršovicích, kde byl náš čas 21.44(LP 20.58) a zároveň 10. místo. Závod nám vyšel dobře a my věděli, že máme i na lepší,

protože jsme čekali na vodu, takže Maršovice byli poslední závody, kde se čekalo. O dva týdny později jsme jeli do Olší. Bohužel bez Komára, který se od pátku válel v Chorvatsku a tak se Čuma – náš všeučel naučil koš. V Olši to dopadlo tak, že s časem 21.02 (LP 20.83) jsme byli spokojeni, protože naučit se koš za pár tréninků není jednoduché. O dva týdny později nás čekaly závody v Lavičkách, kde už to muselo přijít.

Vše klaplo, jak mělo, ale prostřik na pravém proudu nás stál první devatenáctku. Čas byl 22.15 (LP 19.29) a po zaváhání několika favoritů jsme si z Laviček odvezli senzačně 6. místo a tak se slavilo, někteří tak, že druhý den nešli ani do školy. Po dlouhém tří týdním čekání jsme zavítali do Kuřimského Jestřabí. O této trati jsme věděli, že je velmi prudká a dají se na ní udělat velmi slušné časy. Proto jsme se s Vénem domluvili, aby dal plný plyn okamžitě. Běh na proudech byl na naše poměry velmi rychlý, zákleky byly kolem 16,5 s, Komár byl ve vodě taky rychle. Bohužel Vaju chytl savici přes závit a s tím se dalo těžko něco dělat. Nedotočený závit znamenalo N a 15.místo. Jako další v pořadí byl Katov, na ten jsme trénovali stylem, že jsme nechali vyrůst trávu, abychom jsme si tak nějak ztížili běh, protože Katovská trať je známá tím, že je zde největší převýšení na Žďárské lize a nepříjemně silným větrem v oblasti terčů. Ale hned na začátku se stala chyba na koši a tím další N, takže jsme potvrdili, že v Katově se nám prostě nedaří. Hned další týden na to se ve Lhotkách stalo, na co jsme čekali celou dobu. Útok jsme šli na jistotu, konečně vše klaplo a my slavili první 19tku, dosáhli jsme času 19.54 (LP 19.13) a chvíli jsme vedli i celý závod, nakonec z toho bylo krásné 6.místo a měli jsme na kontě skalp týmů jako jsou například Litava A, Lavičky, Krokočín A. Proto jsme se velmi těšili na blízké závody do Krokočina. Na start jsme šli jako třetí. Malá chyba na koši nás sice stála dobrý čas, ale my zase ukázali, že máme na to časem běhat velmi solidní časy. V Krokočíně to byl čas 24.40 (LP 22.70) a 14.místo. Předposlední kolo Žďárské ligy se konalo v Herolticích, kluci nevěděli kam a na jakou trať se jede, ale ja zde byl u loňského rekordu Žďárské ligy, kdy Lavičky zaběhli perfektní útok časem 17.04, takže jsem trochu povyprávěl. Na řadu jsme šli jako 4. a byl to první závod, kde z nás nikdo nebyl nervní. A to se také projevilo na výsledku, čas 19.31 (LP 19.07), 6. místo a my byli velmi spokojeni. Cestou zpátky jsme si tak nějak uvědomili, že se za další dva týdny pojede na poslední závod, což nás celkem zamrzelo, ale o to víc jsme se těšili. Stahovákům počasí vyšlo krásně. Do závodu jsme šli jako 4. v pořadí a zase v ledovém klidu. Útok byl skoro bezchybný, zákleky proběhly velmi rychle. Mně se povedla první 18tka, ale pak jsem jen sledoval jak Mira bojuje s terčem. Výsledný čas byl 20.31 (LP 18.84) a my byli celkem zklamáni, protože z této soutěže, kde bylo nejvíce týmů jsme si mohli odvézt báječné 5. místo, takhle to bylo místo 16. Nicméně závěr ligy jsme si užili a 1.11.08 v KD v Číkově jsme se zúčastnili vyhlášení Žďárské ligy. Jsem si jistý, že další rok bude mnohem pestřejší, co se týče výsledků kolem 18ti vteřin, letos jsme nabrali spoustu zkušeností a přes zimu už máme plány, jak se fyzicky výrazně zlepšit. Jsme si jistí, že tato sezona byla rozhodně nejlepší a věříme v to, že ta další bude zase o 100% lepší.

Ondřej Lukeš

Obecní lesy

Rok 2008 v lesnictví začal krizí. Dá se říct o půl roku dříve než tzv.celosvětová. Byl den 2.3.2008 –neděle. Probudili jsme se, zase byly dole nějaké křidlice. A to je vždycky zle. Objel jsem –ku- a zkonstatoval 1-ní odhad na 1000m³ větrné kalamity. Pohled byl katastrofální. Cena dřeva před kalamitou „EMMA“ byla kolem 1950,- Kč, spadnuvší až na 1300,- Kč k dnešnímu dni. Kalamitu jsme začali zpracovávat dne 10.3.2008 v lokalitě Zástavy. 20.3.08 odešlo 1-ní dřevo na prodej. Bylo zaznamenáno kolem 10 žádostí na

samovýrobu z kalamity. 12.4.08 začaly práce v zalesnění. Datum zpozdila kalamita. Bylo vysázeno celkem 4.159 ks sazenic. 9.6.08 započato tahání v poslední lokalitě „Šébky“ napadené větrnou kalamitou. Tedy přibližně tři měsíce. Byly provedeny brigády na vyklízení klestu. S končícím létem se objevil kůrovec ve třech lokalitách – Célach, Šébky laťák a Moloch. Včasným zásahem doufám v zastavení výskytu kůrovce. Z pěstebních prací – je provedeno ožnutí ploch, nátěr proti okusu (cca 25.000 ks). Byly provedeny ještě výchovné zásahy prořezávkou na Bělíně a Kopajně. V poslední řadě proběhlo pálení klestu.

Přehled těžby: Zástavy 276m ³	kůrovec Moloch 31,-
Špilberk 37m ³	Célach 20,-
Šébky 168m ³	Šébky 15,-

V ku Číkov proběhlo vyměření hranic lesa. Určitě to nebyl jednoduchý úkol pro danou firmu. Ale z mého pohledu jsme nevyřešili danou problematiku, poněvadž nám nebyly ukázány hranice mezi obcemi (potoky). Pouze mezi vlastníky v ku. Což víceméně občané znali. Obci se podařilo získat dotaci na Horní Ratnov. Naším úkolem bylo proslunit danou lokalitu a odstranit již suché dřevo. Zaznamenal sem u občanů nákup nových motorových pil. Jen bych připomněl možnou banalitu z bezpečného držení motorové pily. Palec levé ruky musí být proti zbylým prstům a ne vedle nich. Předejde se při zpětnému rázu poranění právě levé ruky. Porovnání zkratk PLM a PRM.

PLM – plno metr (m³)

PRM – prostorový metr (1 metr paliva)

1 PRM (jehličnatého dřeva) = 0,64 m³ (plm)

1 PRM (listnatého dřeva) = 0,54 m³ (plm)

příklad - 10 metrů paliva jehličnatého dřeva = 6,4 m³

Výhled na příští rok. Čeká nás zalesnění cca 8000 ks smrku a přibližně 1000 ks borovic. Paseky jsou k dnešnímu dni téměř připraveny. Co trápí je ostružina v lokalitě Zástavy. Zde před výsadbou bude muset být použit postřik roundup v co nejsilnější koncentraci. Nějaké plochy již byly ošetřeny začátkem měsíce listopad. Ostružina brání i k lepšímu dočistění ploch. Chtěl bych poděkovat všem, co se podíleli na pracích v obecním lese. Hlavně při likvidaci větrné kalamity. Úkol to nebyl určitě jednoduchý. Ještě ale jedno poděkování aspoň touto cestou a to panu starostovi. Chtěl bych připomenout pracovní aktivity vedení obecního úřadu, rozsah prací do kterých se pustil je aspoň pro mě obdivuhodný. Nedělejme my občané jim to ještě těžší. Doufám že tento zpravodaj čte také mladá generace naší obce. Určitě nemůžeme ji nepřehlédnout, také si zaslouží v různých aktivitách kladného hodnocení. Chci se dotknout pouze bodu co se týče tzv. „zábav“. Aby si uvědomila, že dnes stojí velké pracovní úsilí i finančních prostředků – jakákoli aktivita ze strany obce, fyzických osob. A nemělo by tedy docházet k ničení majetku.

Blíží se konec roku, určitě jedny z radostných chvil v našem životě. Hodně zdraví, spokojenosti a lásky všem v nadcházejícím roce 2000 devět.

Bohumil Teplý ml.

Pamětní deska k Ratnovskému rybníku

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Oprava a odbahnění Ratnovského rybníka

Projekt, realizovaný v roce 2009, byl spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj a Státním fondem životního prostředí ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Rekonstrukce bezpečnostního přelivu, vypouštěcího zařízení, oprava hráze a odbahnění. V přítokové části vznikla rozsáhlá litorální zóna oddělená od hlavní hladiny průčeznou hrázkou.

Celkové uznatelné náklady na akci činí 1 971 706 Kč, z toho je příspěvek z OPŽP 1 675 950 Kč (85 %), příspěvek SFŽP ČR 98 585 Kč (5 %) a příspěvek obce Číkov 197 171 Kč (10 %).

Řídící orgán
MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR

Zprostředkující subjekt
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR

Pozvánka na Myslivecký ples

který se bude konat 24.1.2009,
k poslechu a tanci zahraje Vysočina,
k jídlu bude myslivecká kuchyně a zvěřinové speciality,
bohatá tombola.

Srdečně
zvou
pořadatelé.

Něco z brněnského hasičského hantecu

Stručný přehled o vývoji fajců z povolání v Brně.

Za starých járů kdy ve štatlu byly bódky ještě ze dřeva, střechy z došků mezi sebou neměly fajermól, byl pořádné fajer hotová katastrofa. Vrchnost z toho byla vždycky podivočená a tak každó chvilku proti temu vydávala všelijaký lejstra, aby udělali ordnunk, ale bylo to marný. Voheň si dělal co chcel. To neštymovalo nějakýmu Lojzovi Hertlovi, které byl velké kómák. Ten ve Vídni a Práglu vogóml, že na to, aby fajery neměly cochcárnu mají fajce, kteří na voheň lijó vasrůvku. Von ten Herthl nebyl kdejaké mógl, ale pálené borec a tak konšeli na to nemohli hodit bobek. Ten návrh konšelům moc neštymoval, že to bude stát majlant a tak, když jim fajer pořádně zatopil, tak zas, že jó a že je to dobře vygómány. Jen však fagula splaskla, tak zase, že to bude stát a že se musí špórovat (vony ty serpentýny jim dó dobře celých 140 járů). Lojza se však nedal a vedl těžký války několik járů než je podělal a konšeli řekli, že jo.

Jak to zamógloval to dneska už nevíme, ale prvních 6 fajců se slezlo na rathausu 1864 a nějaké fajerman z Vídně s nima jel těžko biflovačku jak na fajer lít vodu. Už tenkrát jsme se víc obraceli na Vídeň než na pajzly do Práglu, kde už fajci makali 10 járů. První vybavení nebylo nic moc, nějaké ten fajerhák, pár šlauchů, štajgec, ubršvunkk, valašku a blembák na sebe. Taky pár putýnek a ruční stříkačku co tahalo pár hajerů. Kolik bot měla stříkačka to dnes nevíme, ale jezdila ze starého rathausu, kde měli fajci vachtcimru. Tenkrát neměli takový ty moderní cajky co vyčuchají voheň dřív než začne, ale museli házet čučku z věže rathausu, kde se ve štatlu objeví voheň. Fajci už tenkrát měli hodně biflování, vono to nebylo jenom tak vyznat se u stříkačky v průlivech, botách ležatých a svislých a ve funkci zámyček, když většina z nich do toho času buchala na volno.

Jak štafl rostl a furt víc borců makalo ve kabalách, tak bylo aj víc fajců a taky lepší vybavení. Už před Dolfem než nás zabral měli fajci automobilové štajgec a několik automobilových stříkaček. Ty stříkačky měli na boku takový dřevěný sesle a fajci se museli držet, aby v zatáčce nemávali haksnama a nehodili sandál. Když byla kaltna tak taková jízda nebyla žádná brnkačka a když z vrchu chlastalo tak byli jako hastrmani a když byla kosa nebyli ani stont slézt z vagónu, protože byli samá ledůvka.

Z rathausu se odstěhovali na dnešní Lidickou, kde je hlavní stanice furt. Před první republikou se befely vedly německy, ale potom už bylo komando český, akorát za Reichu dostali čistého arijského hlídače s takovým pravým německým jménem – Kudernacht-. Když Kudrnáč sbalil kufry a byl za čaró tak u fajců v 60 járech jezdili na vagónech aji mladí kocóři. Byla to dobrá sajtna. Nekerém fajcům to tak štymovalo, že chvěli biflovat s kocórama aji večer. Nezadrželo je ani, že můžó vyfasovat flastr a tak si komando oddechlo když se kocóři dobó vytratilí. Velkých fajerů bylo hodně, ale jeden stál za všechny. Když 28.2.1975 vylítla do luftu fabala co nám hajcuje, zrovna hráli naši špíl proti Švédům a fajci to viděli z vokna. Hned seděli v prvním vagóně a čekali co hojno z telefonky. Na plac přijeli rychle, ale tady je čekala tvrdá makačka. Byla to taková fagula, že se jim z toho sukovaly šlauchy. Mraky fajců potom makali až do rána, aby nevylítl do luftu eště plynojem a nezfajroval zbytek fabaly. Retungy se mohly ujezdit. Byl to prozatím névětší malér za celých 140 járů. Holt na nekerý fajery stačí kýblšpricna a na nekerý zase musí všecy vagóny nebo sněhurka, japonka i štajgec. Fajci só tvrdí borci, ale taky só naměko když nekré z nich zakalí, jako tomu bylo v Kasínu. Tenkrát na ten fajer v lednu 2002 čóhalo hodně štatlařů co byli na roli. Zoncna už byla zalezlá a hafo štatlařů jelo hantýruk vo tom jak tam fajci makajó a zatím tam šlo vo kéhák. Přijela tam skoro

celá sajtna z Lidické. Vo těch kecech co vedli čumili se domákl jeden ingóst a taky vo tom načmáral jedy do cajtunku a to si neměl lajznót. Fajcům se takový těžký šmé neeklovalo a nezbodli mu to. Měl z toho polízanicu a u fajců si může leda tak hóknót a vlezť jim na hrb. Fagula už splaskla, ale ten voltr mají fajci pořád v kebuli. Vona se špatně lije vasrůvka na voheň když hydrantmajstr votočí špindló a hlásí, že vasrůvka není a nedá se splášit. Z vasrůvkó majó fajce problém furt, protože je jí málo a trubky s vasrůvkó só starý a nevydrží žádné tlak. Voni by taky chvěli fajci, aby hydranta Číhaly nad zem a nebyly v zemi, protože furt musiko tahat hydronetu a když je pořádná kaltna, tak zase musiko na ledůvku fučet fagulu z butanu, aby se dostali na špindlu. Dycky taky hydrant nenajdó ať čučijó jak chcó, protože na něm stojí fáro nejakýho kabróška nebo je na něm sníh. Málokdo taky ví v čem nám můžó fajci helfnut. Nejen že lijó vasrůvku na voheň, ale taky vytáhnó borca když spadne pod šmirgl nebo vystříhají šoféra z fára, vypumpujó vodu ze sklepa, vytáhnó borca z výtahu nebo kocóra z vody a sešrotujó pichlavý muchy a eště mnoho jiných věcí. Tak až budete v ózkých nezapomeňte zavolat 150 naši fajci vám helfnó. Ale už dost haltýrunku a sluší se nakonec hóknót do placu „*fajci děkan ta tu makačku, abychom mohli ve štatlu dál bezpečně vegetit.*”

Požár	fajer
Požární zeď	fajermól
Džberová stříkačka	kýblšpricna
Hadice	šlauchy
Výjezdový vůz	vagón
Operační středisko	telefonka
Trhací hák	fajerhák
Hasič č.4	hydrantmajstr
Přilba	blembák
Žebřík	štajgec
Velké plameny	fagula
Sekyrka	valaška
Plynový has. automobil	Sněhurka
Auto třetího výjezdu	Japonka
Strážnice	vachtcimra
Bodavý hmyz	pichlavý muchy

Na závěr jeden vtip. Ptá se vnuk starého hasiče. Dědo, jaký je rozdíl mezi klavírem a houslemi? Hasič se zamyslí a říká: Klavír déle hoří.

Ivan Ležovič

Něco dobrého na Silvestra

Matyldovy twargle - nakládané tvarůžky.

Kdesi náš Matěj přezdívaný Matylda chlasčál ve štatlu pivsóny, zevling boží a dostal betelnej megahlad. Zchálkoval by klidňa koňa, po tem dal frťany a valil na kér. Mlsný jazyčisko valil u šaliny v Kénigu aule do vitríno. Geňa ten Matylda, vyfáral z kedlubny suprovej trik. Koupil smrdutý twargle z Holomiku, naložil na kozoroh a potentočkoval to zkysaným kelem vod bábe z Léšně. Ten samec neměl ošibku, tutovej borec z Brna. Dal to smrdět a zpatentil to, velký love posbíral, impérium jako Mekáč rozprostřel. Ten slavné recept by Magda Rettigovic ani na špilasu v arestu nevypřdla. Chvala Matyldoj, Twargle jsou po pivku nejbožejší.

Složení: tvarůžky, jedlá sůl, řepkový olej, kysané zelí, koření, kozí roh. Skladujte při teplotě 4 – 8 °C. Pro dosažení nejlepší chuti můžete nechat twargle několik hodin před konzumací pootevřené při teplotě 15 – 20°C.

Dobrou chuť

Myšlenky a citáty největších z Čechů

Karel IV.

Král český, německý, císař římský. Narodil se 16.května 1316, zemřel 29.listopadu 1378.Syn Jana lucemburského a Elišky Přemyslovny. Za sídlo říše si vybral Prahu – dal postavit Chrám sv. Víta, Karlův most, kláštery Karlov a Emauzy, zřídil Universitu Karlovu, první ve střední Evropě.

- *I když člověk usíná v zoufalství, probouzí se do naděje, že svět bude jiný.*
- *Nemáte ponětí, jak obludné je vládnout!*
- *Kdo nenávidí, není milován a ve vášni své zahyne. Kdo však lásku má, miluje a milý jest Bohu i lidem.*
- *Když pak kralovati budete po mně ozdobeni korunou královskou, vzpomeňte, že i já jsem kraloval před vámi a že jsem obrácen v prach a hlínu červů.*

Karel Čapek

Spisovatel, dramatik, novinář. Narodil se 9.ledna 1890 v Malých Svatoňovicích, zemřel 25.prosince 1938 v Praze. Prozaické dílo: Povídky z jedné a druhé kapsy, Továrna na absolutno, Krakatit, Hordubal, Povětroň, Válka s mloky. Drama: R.U.R., Věc Makropulos, Bílá nemoc, Matka.

- *Humor je sůl země, a kdo je jím dobře prosolen, uchová se dlouho čerstvý.*
- *Opravdovým zdrojem poznání je omyl.*
- *Mnoho dá člověku svět, ale když chce člověk něco dát světu, musí sedět na svém malém poli a dřít jako nádeník.*

- *Mladá generace má pocit, že s ní přichází lepší svět, stará garda má pocit, že s ní ten lepší svět odchází.*
- *Já už se měnit nebudu, řekl pařez.*
- *My sice odsuzujeme násilí, ale jsme ochotni dodávat zbraně.*

Antonín Dvořák

Hudební skladatel. Narodil se 8.září 1841 v Nelahozevsi, zemřel 1.května 1904 v Praze. Dirigent, později ředitel konservatoře v New Yourku. Složil devět symfonií, z nichž nejznámější je devátá Z nového světa, je autorem deseti oper (Rusalka, Jakobín, Čert a Káča a další), tvořil symfonické básně, komorní skladby, písně, oratoria a kantáty.

- *.... a jsem při práci té opět tak šťastným a blaženým, jako až doposud vždy bylo, a dá Bůh, že i dál bude, neb mým heslem jest a bude: Bůh, láska, vlast !*
- *Vždy myslím, že už je to dobře, a přece zas tu starou muziku vytrhám a napíšu jinak.*
- *Jenom mé srdce a můj cit mi praví: kráčeť oněmi cestami, které nás vedou k nejvyššímu cíli vznešeného umění a tak budeš se moci nejlépe odměniti.*
- *Amerikáni očekávají veliké věci ode mne, a hlavní je, abych prý jim ukázal cestu do zaslíbené země a říše nového samostatného umění, zkrátka vytvořit muziku národní! Když prý malý český národ má takové muzikanty, proč by oni to být nemohli, když jejich zem a lid je tak obrovský.*
- *Mně se nějak točí hlava...půjdu si lehnout. (Poslední slova, 1.května 1904)*

Jan Hus

Myslitel, kazatel, reformátor, kritik katolické církve, rektor University Karlovy. Narodil se okolo roku 1372 v Husinci, zemřel 6.července 1415 v Kostnici. Hlásal právo poddaných na odpor proti vrchnosti. Z díla: De ecclesia, Postilla, Knížka o svatokupectví, O šesti bludech.

- *Protož uměj se hněvati na zlost, ale ne na člověka, jako se hněvá lékař na neduh, ale miluje člověka.*
- *Kdyby celý svět mi říkal něco, co se vzpírá mému rozumu, nemohl bych takovou věc tvrdit bez odporu svědomí.*
- *Ono za zpověď, ono za mši, ono od svátosti, ono na odpustky, ono za úvod, ono za požehnání, ono za pohřeb, ono za pokropení, ono za modlitby...*
- *Také prosím, abyste milovali, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdu každému přáli.*

Jan Amos Komenský

Pedagog, filozof, spisovatel a protestantský teolog. Narodil se 18.března 1592 v Nivnici, zemřel 15.listopadu 1670 v Amsterodamu. Po bitvě na Bílé hoře žil za hranicemi Čech. Dílo: Česká didaktika, Didaktika velká, Brány jazyků otevřené, Labyrint světa a ráj srdce, Škola hrou aj.

- *Komukoli prospěti můžeš, prospívej rád, možno-li celému světu. Sloužiti a prospívati je vlastnost povah vznešených.*
- *Moudří vždy považovali za nejbezpečnější cestu míru zapomenutí utrpených křivd.*
- *Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem.*
- *Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá. Zkoumejte vše a přesvědčujte se o všem sami.*

- *Vola bys světem vodil, nebude než vůl.*

Božena Němcová

Spisovatelka. Narodila se 4. února 1820 ve Vídni, zemřela 21. ledna 1862 v Praze. Prožila strastiplný život plný chudoby a pronásledování ze strany úřadů pro vlastenecké cítění. Psala povídky – Divá Bára, Baruška, Rozárka – i prózy – Pohorská vesnice, V zámku a podzámčí,

Dobrý člověk. Vrcholným dílem spisovatelky je Babička, obraz vesnické moudrosti a citu.

- *O lásku nebudu prosit nikoho, ani své vlastní dítě ne.*
- *Moudrý člověk v hádce ustoupí, ale prudký pes přichází vlku pod zub.*
- *Poznala jsem svět a zjistila jsem, že na něm není idálu úplné dokonalosti.*
- *Po smrti zaobalili by tě do zlatohlavu, a za živa se neptají: Člověče, co je ti ?*
- *Manželství musí být rovnost smýšlení a citu, stejná vzdálenost, obapolná důvěra a neomezená svoboda.*
- *Budiž srdce šťastné nebo trpící, vždy potřebuje ještě jedno k sobě.*
- *Já pocítila v životě mnoho bolestí, trpkých klamů, byla jsem na kraji zoufalství – avšak navzdory tomu neztratila jsem důvěru a lásku k lidem.*

Máte doma žrouta energie?

Ne každý ví, kde se může skrývat. Ne každý jej dokáže jednoznačně rozpoznat. Mluvíme o žroutech energie, tedy domácích spotřebičích, které utrácejí vaše peníze více, než je nezbytně nutné pro pohodlný život v moderní domácnosti. Pojd'te s námi navštívit rodinu Novákových, kde mohou ušetřit až 4500 Kč ročně za energii, pokud se budou řídit našimi radami.

Vítejte v rodině Novákových!

Je to běžná česká rodina, která žije v běžném bytě a využívá běžné elektrospotřebiče (viz tabulka). Spotřeba elektřiny v jejich domácnosti za poslední tři roky vzrostla, i když ne nějak dramaticky. Ve spolupráci s odborníky se nám podařilo zjistit, že rodina Novákových by mohla ušetřit ročně téměř 4500 Kč za elektřinu. To je částka, kvůli které se Novákovým vyplatí o hospodárném využívání energie nejen přemýšlet, ale také něco dělat. Vždyť ušetřená energie pomůže nejen jejich peněžence, ale také přírodě.

Osvětlení

V domácnosti Novákových, podobně jako v mnoha dalších českých domácnostech, je možné dosáhnout velké úspory energie a peněz v souvislosti s osvětlením. Řešením pro dosažení těchto úspor není přestat svítit, ale vyměnit klasické žárovky za úsporné, které spotřebují až o 80 % energie méně než klasické žárovky, a navíc mají desetkrát až patnáctkrát delší životnost. O vhodnosti použití jednotlivých úsporných žárovek se můžete poradit v kterémkoli specializovaném obchodě. Rodina Novákových může výměnou klasických žárovek za úsporné ušetřit ročně 1693 Kč.

Kolik a jak můžete ušetřit za energii			
Elektrospotřebič	Spotřeba elektřiny kWh/rok	Platba za elektřinu Kč/rok	Možná úspora Kč/rok
Osvětlení	512	2 366	1 693
Sporák + trouba	876	4 045	724
Chladnička + mrazák	310	1 431	192
Pračka	158	731	131
Myčka nádobí	183	843	151
Mikrovlnná trouba	142	657	88
Televize klasická (72 cm)	300	1 570	181
Počítač včetně monitoru	204	944	742
Mini věž (HI-FI)	45	503	289
CD přehrávač	35	162	109
DVD přehrávač	20	277	181
Celkem	2 785	13 529	4 481

Stand-by režim

Co mají společného televize, počítač, mini věž, CD a DVD přehrávač?

Je to tzv. stand-by neboli pohotovostní režim, který umožňuje jejich zapnutí pomocí dálkového ovladače. Spotřeba těchto přístrojů je v stand-by režimu na první pohled zanedbatelná – 3 W/h, 4 W/h, 5 W/h apod. Ale pokud se sečte spotřeba všech těchto spotřebičů ve stand-by režimu dohromady a vynásobí počtem hodin zapnutí stand-by režimu, pohybuje se částka možných úspor za energii až v tisíci korunách. Rodina Novákových zaplatí ročně za provoz spotřebičů v stand-by režimu zbytečně 1502 Kč. Přitom stačí tak málo – spotřebič úplně vypínat v době, kdy jej nepoužíváte.

Zimní tradice

Advent, Sv. Barbora, Sv. Mikuláš, Sv. Lucie

Advent

Advent je začátek církevního roku.

Začíná 1. nedělí adventní mezi 27. listopadem a 3. prosincem. Konec adventu představuje západ slunce Štědrého večera.

V západní tradici je také dobou zklidnění, které odpovídalo životnímu stylu našich předků, přizpůsobenému dlouhým prosincovým nocím.

Dnes je však advent komerčně využíván, a proto o něm jako o době zklidnění nelze mluvit.

Svatá Barbora

Večer před svátkem sv. Barbory (3. prosince) chodívaly po vsi „Barborky“. Oděny byly bíle a přes obličej měly bílý závoj. Bílá barva znamenala čistotu a nevinnost. Většinou chodívaly ve dvojicích, či trojicích, z nichž jedna měla v ruce košík s jablky, ořechy a cukrovím, kterým podarovávala malé děti.

Velmi známým zvykem bývalo řezání třešňové větvičky „barborky“ a to nejen na ozdobu světnice, ale také pro její údajnou čarovnou moc. Uříznutá „barborka“ se dala do

nádoby s vodou a kolikátý den od uříznutí vykvetla, tolikátý měsíc v následujícím roce byl pro majitele větvičky tím šťastným.

Dívky na vdávání čekaly, zda se větvička o Štědrém dnu obalí květy, což znamenalo brzké vdavky.

Pochůzka sv. Mikuláše

Večerní pochůzka sv. Mikuláše, čerta a anděla je u nás všeobecně známa. Laskavé slovo Mikuláše i hrozivý pohled čerta jistě patří dodnes k nejsilnějším dětským zážitkům.

Podle staré lidové víry sestupuje každý rok 5. prosince navečer z nebe na zem, obchází lidské příbytky a spolu s čertem a andělem rozděljuje pamlsky a ovoce hodným dětem, stejně jako uhlí a brambory dětem zlobivým.

Návštěvy sv. Mikuláše byly rozdílné. V chudších krajích dávaly děti před spaním punčochu za okno či dveře a ráno pak nacházely odměnu za své celoroční chování. Oproti tomu v bohatších krajích navštěvoval sv. Mikuláš děti osobně. Světec vcházel do světnice, zpravidla doprovázen andělem a čertem. Zatímco sv. Mikuláš vzbuzoval v dětech posvátnou úctu a anděl klid a pohodu, čert měl na starosti nahnat uličníkům něco strachu. Mikuláš se nejprve zeptal rodičů, jak bylo které dítě po celý rok hodné a jak se učilo. Poté zkoušel děti zda, se umějí modlit. Pokud byl spokojen, nadělil jablíčka, ořechy a cukroví, které nesl anděl na míse. S kým však spokojen nebyl, tak obdržel od čerta syrovou bramboru a nebo několik kousků uhlí.

Nedočkavé děti se šklábily „šklíbkami“. Vykládalo se jim, že svatý Mikuláš, vezoucí plný vůz domů se tam a tam s vozem převrátil. Protože nemohl ve tmě vše posbírat, zůstalo tam prý mnoho všelijakých pamlsků (šklíbků) ležet. Komu se jich zachce, musí pro ně bos. Leckterý nedočkavec, většinou ten, který si svým chováním nebyl jistý a chtěl si takto zajistit nadílku dobrot, se vypravil do tmy a zimy, aby si bos také něco nasbíral. Vracel se samozřejmě záhy celý prochladlý a s prázdnou. Navíc si užil posměchu.

Sv. Lucie

Svatá Lucie bývá líčena jako dcera bohatých a vznešených rodičů. Legenda vypráví, že se rozhodla pro panenský život, všechny nabídky k sňatku odmítla a svůj majetek rozdala chudým. Jednou si prý dokonce vypíchla oči, aby tak odradila dalšího z nápadníků, ale jako zázrakem jí byl zrak vrácen. Zklamaný a odmítnutý pohanský nápadník ji udal jako křesťanku a Lucie byla odsouzena k prostituci ve veřejném domě. Stráž, která měla za úkol ji tam odvést, nedokázala sv. Lucií hnout z místa. Nakonec jí podřízli hrdlo mečem.

Sv. Lucie je patronkou švadlen, kočích, sklenářů a brousířů. Je vzývána proti krčním chorobám a nejčastěji bývá vyobrazena s mečem, se svítilnou a miskou, na které jsou vidět dvě oči.

V podvečer svátku sv. Lucie (13. prosince) chodívaly „Lucky“ kolem stavení. Věřilo se, že postavou velká, bíle oděna „Lucka“ chodila s nožem a dětem, které se o adventu nepostily, chtěla rozpárat břicha.

Někde chodilo po stavení více „Lucek“ a děti, které se uměly hezky pomodlit, obdarovávaly, ostatním hrozily metlou.

Sv. Lucie byla chápána také jako ochránce proti čarodějnicím. Na Moravě se proti čarodějnicím chránili tak, že od svátku sv. Lucie až do Božího narození odhodili každý den jedno poleno dříví a těmito odhozenými poleny na den Boží zatopili.

Svátek sv. Lucie patří především ženám a dívkám a snad aby si trochu odpočinuly, nesměly v tento den prát ani příst. Věřilo se, že té přadleně, kterou by Lucka přistihla, naplnila by komínem světnici prázdnými větveny a ty by musela obratem napříst. Na Valašsku dokonce vynášely své kolovraty na půdu. Nežřídko se za Lucky převlékaly sousedky a

kontrolovaly jiné, zda nepředou, či nederou peří. Těm, které přistihly při draní, rozfoukaly peří po celé světnici a těm, které předly, rozmotaly napředené nitě.

Štědrý den

Štědrovečerní stůl

Smysl vánoc spočíval především ve vzájemné úctě, lásce a přátelství. Byl dobou, kdy se scházela celá rodina pohromadě u svátečně prostřeného stolu. Ještě než mohli všichni zasednou společně u jednoho stolu, všude se drhlo, všechno se čistilo, uklízelo a urovnávalo.

Hospodyně od rána připravovala štědrovečerní pokrmy. Vařila hrách, čočku, bramborovou a rybí polévku, pekla kubu z krup a česneku. Chléb a v bohatších domech i vánočku mívali upečenou již několik dní předem, schovanou v ošatce. Všichni se od rána postili, aby viděli zlaté prasátko. Když měla hospodyně uvařeno, snažila se zabavit děti, zatímco hospodář opatřil stromeček a tajně jej ozdobil. K večeru vybíhaly děti ven a pozorovaly oblohu, zdali nevyšla první hvězdička, která měla ukončit půst. Právě s první hvězdičkou na obloze se symbolicky zapalovala svíčka a celá rodina usedla k slavnostní večeři. Ještě před zasednutím k prostřenému stolu hospodář otevřel okno a zvolal „Svatí dědové zveme Vás, svatí dědové přijďte mezi nás!“ Podle lidové pověry se věřilo, že zář svíček láká duše zemřelých. Duše zemřelých takto pozvaných na štědrovečerní hostinu měly zajistit hospodářství bohatou úrodou a dostatek potravy.

Prostírání stolu se věnovala velká pozornost. Většinou se symbolicky pokládal na jeden roh pecen chleba, aby měla rodina stále co do úst. Na druhý roh trochu všeho, co pole dalo, proto, aby i v následujícím roce byla dobrá úroda. Na třetí roh se pokládaly peníze, které měly slibovat blahobyt. Na čtvrtý roh se někde pokládala miska na kousky jídla pro dobytek a slepice. Jinde misku dávali pod stůl. Samotný stůl se pak obepínal řetězem nebo provazem, což mělo zaručit ochranu stáda ovcí před vlky, ochranu statku před zloději a také soudržnost celé rodiny. Řetěz nebo provaz potom hospodyně stočila do kruhu a do něj se sypalo slepicím. Slepice, které zaběhly mimo kruh byly tzv. „tulačky“, které zanášely mimo hnízdo. Byl-li počet stolujících lichý, prostírala hospodyně pro jednoho navíc. Podle lidové pověry prý chodila smrt těsně před večeří obhlížet prostřené stoly a kde by byla napočítala lichý počet, tam by se v následujícím roce pro někoho vrátila.

Než se zasedlo ke stolu, stoupl si každý bosou nohou na zemi ležící sekeru, to aby ho příští rok nebolely nohy. Před večeří se všichni společně pomodlili a vzpomněli na vše dobré i špatné co je v uplynulém roce potkalo.

Někde přišel na talíř nejprve hrách, který symbolicky spojoval stolovníky v dobrém i zlém, poté se podávala polévka, aby všichni měli sílu, čočka zas měla přinést rodině peníze a nakonec , kuba, popř. ryba či jiný masitý pokrm. Kosti z ryby se dávaly vždy na jeden talíř a po večeři je hospodář odnesl pod jabloň. Počet a rozmanitost chodů byla v každém kraji jiná. Někde se po polévce podávaly křížaly, někde měly místo kuby kapra, jinde třeba jen slanečka. Jediné co bylo téměř všude společné byla vánočka, kterou hospodyně přinesla na stůl spolu s cukrovím, když všichni povečeřeli. K tomu se pila káva, čaj, ale i víno, pivo nebo pálenka.

Od stolu se nesměl nikdo zvednout dokud všichni nedojedli. Lidé věřili, že by se rodina o dalších vánocích nesešla celá.

Tam, kde měli kapra, schovala hospodyně lesklé šupiny, věřila přitom že se budou v domácnosti držet peníze. Zbytky večeře se rozdělily mezi dobytek, který tuto noc prý mluvil lidskou řečí, stromy v sadě kvůli dobré úrodě a studnu, aby měla čistou vodu. Poté přinesl hospodář do světnice stromeček ozdobený sušenými jablíčky, švestkami, cukrovím, ořechy a řetězy. Zapálili svíčky na stromečku a všichni zpívali koledy. Koledy pak zpívali každý večer až do odstrojení stromečku.

Tam, kde stromeček neměli či ho neznali, strojili jesličky.

Další vánoční zvyky:

Věštění, Půlnoční mše, Hod Boží vánoční, Sv. Štěpán, Sv. Silvestr, Nový rok

Nejpřirozenějším začátkem Nového roku byl odedávna zimní slunovrat, tedy, kdy tmavá noc předávala moc světlému dni.

Na Nový rok se mělo brzy vstávat. Věřilo se, že ten, kdo by se povaloval dlouho v posteli, by se stal darmošlapem a lenochem. Hlavní novoroční pověrou je bezesporu ta, která upomíná, že tento den má vliv na celý začínající rok. Proto se mají všichni vyhnout svárům, obyčejně si dopřávali a snažili se být co nejlépe naladěni. Každý se snažil mít na Nový rok něco nového na sobě, aby byl po celý rok jako nový. Kdo měl tento den při sobě peníze, měl je podle lidové pověry po celý rok. Někde si kvůli pojištění peněz po celý rok nechávali kousek ryby od štědrého večera.

Za dobré znamení platilo, vstoupilo-li do domu na Nový rok jako první dítě nebo děvče. Stará žena znamenala neštěstí, každá hospodyně si tento den obzvlášť hleděla hrnců. Kdyby se jí byl některý rozbil, celý rok by byl „nakřapaný“. Přes práh se pokládalo koště a kdo přišel do domu první, měl jej sebrat a uklidit na místo, jinak by se z něho stal nenapravitelný lenoch a budižkničemu. Rovněž se ze stavení nemělo tento den nic vynášet, prý by se tím vynášelo štěstí.

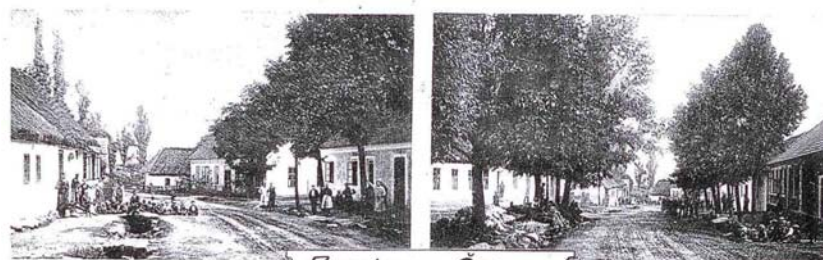
K novoročnímu obědu se podával uvařený prasečí rypáček. Každý kdo z něho kousek snědl, se nemusel obávat bídy a také hovězí vývar s krupicí tzv. miliónová polévka.

Další významné dny v období vánočním: Tři králové, Hromnice, Sv. Blažej, Masopust

Obrazem

Historie

Oprava a odbahnění Ratnovského rybníka

Takhle řádila "EMMA"

Hasičské závody

Nohejbalový turnaj

